

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/23/2018
Identifikačné číslo spisu:	3809206264
Dátum vydania rozhodnutia:	13.02.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:3809206264.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu C. N., bývajúceho v C., I., zastúpeného advokátkou JUDr. Janou Bezákovou, so sídlom v Prievidzi, Bakalárska 6, proti žalovanému C. N., bývajúcemu v C., Y., zastúpeného spoločnosťou JUDr. Mario Buksa, právne služby, s. r. o., so sídlom v Martine, Červenej armády 1, v mene ktorej koná advokát JUDr. Mario Buksa, o vyplatenie mzdy, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 11C/110/2013, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 23. augusta 2017 sp. zn. 19Co/125/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi priznáva náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v celom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza rozsudkom z 9. februára 2016 č. k. 11C/110/2013-387 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 2.896,80 eur spolu s 9 % úrokom z omeškania ročne zo súm a za obdobia uvedené vo výroku rozsudku, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobu v časti domáhajúcej sa plnenia vo väčšom rozsahu zamietol. Na základe zhodných tvrdení strán vychádzal z toho, že žalobcovi nepochybne vzniklo právo na vyplatenie mzdy za obdobie marec - máj 2009 vo výške 536,42 eur. Pokiaľ žalobca uplatňoval právo na mzdu aj za ďalšie obdobie, vychádzal súd prvej inštancie z toho, že tak robí dôvodne, pretože nebolo preukázané tvrdenie žalovaného, že so žalobcom 15. mája 2009 okamžite skončil pracovný pomer. Dospel k záveru, že žalobcovi nebolo doručené okamžité skončenie pracovného pomeru kvalifikovaným spôsobom ako vyžaduje § 38 ods. 1 a 2 Zákonníka práce a nebolo preukázané, že ho žalobca odmietol na spoločnom stretnutí zamestnancov z 15. mája 2009 prevziať. V tejto súvislosti vyhodnotil výpoveď svedkyne S. N. ako nevierohodnú, nakoľko nevedela vysvetliť, prečo bol jej podpis v spodnej časti tejto listiny, kde bolo vopred predtlačené, že žalobca si listinu odmietol prevziať. Svedok I. W. uviedol, že si žalobca prevzal výpoveď, obsah listiny však nepoznal. Ostatní svedkovia nepotvrdili doručenie okamžitého skončenia pracovného pomeru žalobcovi v daný deň. Za podstatné pre rozhodnutie považoval súd aj skutočnosť, že pokiaľ by žalovaný považoval okamžité skončenie pracovného pomeru za doručené odmietnutím jeho prevzatia žalobcom 15. mája 2009, nebol by ho znovu doručoval poštou a to navyše obyčajnou zásielkou. Rovnako mohol listinu o

skončení zaslať Sociálnej poisťovni, ktorá ho o to žiadala a túto listinu žalovaný nepredložil ani v rámci priestupkového konania, a doručenie listiny nevyplýva ani z výpovede svedkov vypočutých správnym orgánom.

2. Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 23. augusta 2017 sp. zn. 19Co/125/2016 na odvolanie žalovaného rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti potvrdil. Skonštatoval správnosť skutkových zistení súdom prvej inštancie, ktoré vyplynuli z dokazovania a tiež aj spôsob aplikácie právnych predpisov. V celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie a v podrobnostiach na neho odkázal. Tvrdenie žalovaného, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca považoval za nedôvodné. Uviedol, že o námietke zaujatosti voči sudkyňi súdu prvej inštancie rozhodol nadriadený súd uznesením z 24. marca 2014, sp. zn. 19NcC/9/2014 a v odvolacom konaní neboli zistené skutočnosti, ktoré by odôvodňovali odchýliť sa od záverov prijatých v tomto uznesení. Podľa odvolacieho súdu z rozsiahleho dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie nepochybne vyplynulo, že právne účinky okamžitého skončenia pracovného pomeru nenastali.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný dovolanie dôvodiac, že v konaní došlo k vade podľa § 420 písm. e/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj ako „C. s. p.“), pretože v spore na súde prvej inštancie rozhodovala vylúčená sudkyňa. Podľa žalovaného zaujatosť sudkyne vyplýva z vyjadrení žalobcu, z toho, ako sudkyňa jednostranne vyhodnotila vykonané dôkazy a z jej procesného postupu. Žalovaný odôvodňuje svoje dovolanie aj tým, že ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. „Súd sa pri riešení právnej otázky účinnosti doručenia okamžitého skončenia pracovného pomeru odchýlil od ustálenej praxe posudzovania tejto otázky súdmi [...] súd ignoroval riadny pokus o doručenie listiny - okamžitého skončenia pracovného pomeru do vlastných rúk žalobcovi [...] argumentácia súdu, že k takému aktu nedošlo je svojvoľná“. Podľa žalobcu „riešenie otázky platného okamžitého skončenia pracovného pomeru má zásadný právny význam - ide o predbežnú otázku - pre rozhodnutie vo veci samej“.

4. Žalobca vo vyjadrení považoval dovolanie žalovaného za účelové.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), a ktorá je v konaní riadne zastúpená (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C. s. p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je potrebné odmietnuť.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Prípustnosť dovolania bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení Civilného sporového poriadku. Aj po zmene právnej úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol sporový poriadok, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Dovolací súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (pozri napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3 Cdo 209/2015, 5 Cdo 264/2014, 1 Cdo 334/2013).

8. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno ani po 1. júli 2016 interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (pozri napr. rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C. s. p.

11. Podľa § 420 písm. e/ C. s. p., z ktorého ustanovenia žalovaný vyvodzuje prípustnosť dovolania, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Zaujatosť sudkyne konajúcej v spore na súde prvej inštancie vyvodzuje žalobca z toho, že „z vyjadrení žalobcu bolo aj je dôvodné predpokladať, že sudkyňa bola a je zaujatá, napriek rozhodnutiu súdu o jej nevylúčení“. Pochybnosti o jej nezaujatosti „utvrdila sudkyňa ďalším procesným postupom a jednostranným vyhodnotením vykonaných dôkazov“.

12. Je pravda, že existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. e/ C. s. p. posúdiť túto otázku samostatne (viď R 59/1997), a teda že inštitút vylúčenia sudcu je objektívnou procesnou kategóriou, a tým i na samotnom rozhodovaní podľa ustanovenia § 54 ods. 2 C. s. p. zásadne nezávislou a vylúčenie sudcu nastáva priamo zo zákona a nie až výkonom nadriadeného súdu, v danej veci ale podľa názoru dovolacieho súdu nerozhodoval vylúčený sudca.

13. V zmysle § 49 ods. 1 C. s. p. je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

14. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

15. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/).

16. Relevantný je iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

17. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 C. s. p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezáujato a spravodlivo.

18. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezáujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami Civilného sporového poriadku, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu, či už ako súdu dovolacieho alebo súdu nadriadeného, o vylúčenie sudcu ktorého ide.

19. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezáujlosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

20. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatura ESLP dôkaz o skutočnej záujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezáujlosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Pri uplatnení teórie zdania však nemenej dôležité je, či charakter vzťahu sudcu k veci, k stranám konania alebo k ich zástupcom sám osebe je spôsobilý vzbudiť pochybnosti o tom, že sudca dotknutý niektorým takýmto vzťahom vec skutočne prejedná a rozhodne nestranne. Platí tu potom, že procesu skúmania a aj prípadného preukazovania podlieha len existencia zákonom predpokladaného vzťahu sudcu a nie aj existencia jeho záujatosti či nezáujlosti (ktorú ako vnútorný psychický pomer sudcu k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní by bolo preukazovať ťažké, ak nie i nemožné).

21. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanému sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)záujlosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania veci. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút, či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán.

22. Otázka nestrannosti sudcu teda nikdy nemôže byť postavená naisto; nie je možné vychádzať len zo subjektívnych pochybností osôb zúčastnených na spore, ale aj z právneho rozboru skutočností, ktoré k týmto pochybnostiam vedú (porovnaj napr. II. ÚS 105/01, Ústavní soud ČR: Sbíрка nálezů a usnesení Ústavního soudu. C. H. Beck, Praha 2002, sv. č. 23, nálež 98, str. 11).

23. O kvalifikovaný pomer sudcu k stranám sporu (ich zástupcom) ide najmä vtedy, ak by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim. Pomer sudcu k veci je daný aj vtedy, ak sudca má svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu a rozhodnutia vo veci. Môže ísť o prípady, ak je sudca priamo zainteresovaný na výsledku sporu (napr. je stranou sporu), prípadne má na tomto výsledku nepriamy záujem (napr. ako intervenient).

24. Existencia takejto okolnosti nebola v danej veci zistená u namietanej sudkyne Okresného súdu Prievidza JUDr. Ľudmile Škvaridlovej. Namietaná sudkyňa sa k námietke jej zaujatosti vyjadrila tak, že žalobcu pozná len z pojednávania, mimo tohto procesného úkonu sa s ním nestretla a žalobca ju nenavštívil ani raz v jej kancelárii. Nemá k žalobcovi žiadny, a už vôbec nie príbuzenský vzťah. Z preskúmaného spisu nevyplývajú žiadne také skutočnosti, ktoré by preukazovali opak a spochybňovali správnosť jej vyjadrenia. Dovolací súd preto dospel k záveru, že v jej prípade nie sú dané zákonné dôvody, ktoré by ju vylučovali z pojednávania a rozhodovania daného sporu. Základom pre vylúčenie sudcu môžu totiž byť len objektívne existujúce zákonné dôvody, nie však púha subjektívna domnienka o možnej neobjektívnosti sudcu, ktorú namietajúca strana sporu nevie ničím konkretizovať a ktorú si vytvoril na základe nepreukázaných, ničím nedoložených a v podstate nekonkrétnych tvrdení strany z opačnej procesnej strany. Na tvrdenia takéhoto charakteru nemôže byť v konaní o námietke zaujatosti sudcu prihliadnuté.

25. Pokiaľ žalovaný poukazuje na to, že pochybnosti o jej nezaujatosti „utvrdila sudkyňa ďalším procesným postupom a jednostranným vyhodnotením vykonaných dôkazov“, dovolací súd pripomína, že podľa § 49 ods. 3 C. s. p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

26. Majúc na zreteli vyššie uvedené, dovolací súd dospel k záveru, že konanie súdov nemá vadu podľa § 420 písm. e/ C. s. p., ktorá by zakladala prípustnosť dovolania žalovaného.

27. V preskúmanej veci žalovaný vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

28. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zdefiniuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. môže byť pritom len otázka právna, teda v žiadnom prípade nie skutková otázka.

29. Z obsahu dovolania je zrejmé, že žalovaný - poukazujúc na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. - vyvodzuje prípustnosť svojho mimoriadneho opravného prostriedku z tohto, že odvolací súd dospel k svojim právnym záverom na podklade neúplných alebo nesprávnych skutkových zistení. Odvolaciemu súdu vytýka napríklad, že „ignoroval riadny pokus o doručenie listiny - okamžitého skončenia pracovného pomeru do vlastných rúk žalobcovi, ktorý odmietal prijať“. Výhrady má žalovaný tiež k spôsobu vykonania a hodnotenia jednotlivých dôkazov. Dovolateľ si týmito námietkami dostatočne neuvedomuje procesné dopady a súvislosti toho, že dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 C. s. p.). Dovolací súd so zreteľom na toto ustanovenie nemôže pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. posudzovať správnosť skutkových zistení odvolacieho súdu alebo spôsob vykonávania jednotlivých dôkazov alebo výsledok ich hodnotenia premietajúci sa do skutkových zistení odvolacieho súdu. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia nie je spôsobilá založiť tvrdenie dovolateľa, že pri inom (podľa dovolateľa náležitejšom a úplnejšom) zistení rozhodujúcich skutkových okolností odvolacím súdom by právne závery, na ktorých spočíva napadnuté rozhodnutie, boli odlišné.

30. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovaného smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, resp. nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, a ako také ho odmietol podľa § 447 písm. c/ a f/ C. s. p.

31. Úspešnému žalobcovi dovolací súd priznal náhradu trov dovolacieho konania voči žalovanému v celom rozsahu.

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.